

ÎN URMA cu câțiva ani, după o călătorie prin câteva țări europene, cu o multiseculară tradiție teatrală, Ion Marin Sadoveanu ne povestea că avusese prilejul să cunoască, într-un burg german, un venerabil actor ai cărui părinți, bunici și străbunici fuseseră și ei actori; aceștia descindeau, la rindul lor, după cum o atestau documentele existente la muzeul orașului, dintr-o familie de actori, cunoscută ca atare încă din prima jumătate a secolului al XVIII-lea.

Rafinatul nostru om de teatru se arată impresionat de grija cu care, în aceste centre, sînt păstrate — ca relicve de mare preț — actele vorbind despre genealogiile și cariera slujitorilor scenei.

Față de asemenea vechi familii de actori, a căror origine se pierde în timp, este firesc ca noi să avem... handicapul tinereții. Cu toate acestea, nu ducem lipsă de ilustre familii care au perpetuat — dacă nu peste secole, măcar peste decenii — pasiunea pentru teatru. Și poate că exemplele ar fi fost

cu mult mai numeroase dacă, de la începuturile teatrului românesc, și pînă aproape de zilele noastre, cei ce i s-au devotat cu credință și abnegație n-ar fi avut de luptat cu prejudecățile, cu mentalitatea obtuză a vremii, pentru care „actoricescul meșteșug” însemna o profesie nu foarte onorabilă.

Peste prejudecăți și opreliști s-au găsit totuși actori și actrițe care să nu pregete a preda descendenților lor ștafeta focului sacru și a crea astfel adevărate... dinastii actoricești.

Trecem peste exemplul clasic oferit de familia Caragiale care, ctitorind teatrul românesc prin Costache (elevul lui Aristia), l-a slujit, odată cu el, prin frații săi Luca și Iorgu, pentru a-l înălța la prestigiul universalității prin marele „nenea Iancu”... Trecem și peste exemplul acelor — poate mai puțin ilustre, dar nu mai puțin dăruite — familii de actori „peregrini”, de tipul „tribului” lui Zaharia Burienescu, ca să ne oprim la „dinastii” mai apropiate de amintirea noastră...

DINASTII DE ACTORI

● *Maria Ciucurescu* bunăoară, (de la a cărei încetare din viață s-au împlinit la 11 februarie 1969, treizeci de ani). Comediană cu un talent ieșit din comun și cu o prestanță scenică dintre cele mai frapante; interpreta, pînă azi neegalată, a marilor figuri caragialiene — Zoe Trahanache, Zița, Veta, Mița Baston — și, cu aceeași grație și dezinvoltură, interpretează a „rolelor” lui Shakespeare, Molière și Goldoni; partenera lui Brezeanu, Liciu, Toneanu și a altor corifei ai primei noastre scene, „Ciucureasca” a transmis fiicei sale, *Marioara Cînski*, virtuțile artei. Într-adevăr, „Marioara” a luminat, ca o stea de primă mărime, firmamentul teatrului de operetă și de revistă de-acum o jumătate de veac. Alături de Tănase, „asul și... nasul” hazului molipsitor, *Marioara Cînski* a fost un autentic „cap de afiș” al teatrului muzical de divertisment, cupletistă, cîntăreață de gen și dansatoare. Apoi... din căsătoria *Marioarei Cînski* cu Avram Nicolau (și acesta pasionat om de teatru, comanditar a numeroase companii de operetă

și comedii muzicale) s-a născut... *Migry Avram Nicolau*, pentru care faima scenică a bunicii și zestrea de talent a mamei au însemnat încă din copilărie ispite irezistibile dar... bivalente, în fața cărora opțiunea era dificilă. Așa se face că actrița de proză de azi de la teatrul „C. I. Nottara” poate depăna frumoase amintiri dintr-o perioadă în care a fost prețuită ca... primadonă a teatrului de operetă.

● *Decan* de vîrstă al scenei românești, octogenarul *Mișu Fotino* își păstrează încă, la vîrstă senectuții, o cuceritoare vioiciune a spiritului. Neuitatul Papa Lebonnard, creator al aleeșe înșușiri a sute și sute de alte roluri (tot atîtea biruințe artistice), a gustat din plin satisfacțiile, ca și inevitabilele amărăciuni, ale unei prodigioase cariere: cînd simplu... lefegiu, cînd propriul său director de teatru (a înființat și a... desființat mai multe companii artistice, învingînd sau fiind învins de greutate). Cu toate acestea, fiul său talentatul *Mihai Fotino* „al doilea” face și

el teatru și a ajuns să slujească cu brio prima scenă a țării — „Naționalul” bucureștean — chiar la îndemnul și cu sprijinul tatălui său, *Mișu Fotino I.*

● *Familia Șahighian* se întemeiază cu *Ion Șahighian*, prestigios animator de teatru, la începutul carierei, actor, apoi — decenii de-a rândul, — unul dintre cei mai laborioși directori de scenă, autor a numeroase montări memorabile, cu precădere din dramaturgia originală și cea shakespeareană. *Lia* și *Anca Șahighian* au crescut în climatul de preocupări artistice create de părintele ca și de mama lor, actrița *Ecaterina Nițulescu-Șahighian*, și, moștenind vocația lor, s-au dezvoltat amândouă scenei.

● *Marele Ion Manolescu* n-a avut descendenți în linie directă. Dar nepotul său, *Ion Aurel Manolescu*, înzestrat cu certe calități interpretative, pe care le-a preluat și le cultivă fiica sa, *Ioana Manolescu* (de la Teatrul „C. I. Nottara”) închipuie totuși o linie de continuitate vrednică de toată atenția.

● Bonomul, jovialul, comedianul de cuceritor firesc care a fost *Uladimir Maximilian* a dominat cu generosul său talent scena bucureșteană timp de peste cincizeci de ani, parcurgând o nespus de variată gamă de genuri și de roluri — de la operă, operetă și comedie muzicală, la comedie și dramă. Fiul său, *Puiu Maximilian*, fost director de scenă al Teatrului Național din Cluj, s-a impus mai ales ca revuist și autor de texte pentru zeci de compoziții muzicale datorate lui *Ion Vasilescu*, *Elly Roman*, *Gherase Dendrino*, *N. Kirculescu*, ș.a. Dragostea pentru teatru a fost preluată și de fiii săi: *Ion Maximilian*, director de scenă la Teatrul din Constanța, și *Mihai Maximilian*, robust talent în plină afirmare ca autor de spectacole de revistă.

● *George Calboreanu-junior* nu și-a cristalizat deocamdată personalitatea artistică; este încă în anii formării profesionale. Spectatorul care, în *Apus de soare*, îl vede jucind alături de magistralul interpret al lui *Vodă-Stefan*, *George Calboreanu (senior)*, urmărește cu firească emoție, în confruntarea scenică dintre tată și fiu, traiectoria unui nou început de carieră...

● *Un promițător talent*, *Mihai Gingulescu*, tinărul actor al Teatrului din Tg. Mureș, pășește ferm pe urmele tatălui său *Marcel Gingulescu*, ale cărui plurivalente însușiri au fost remarcate pe scena „Naționalului” bucureștean, la fostul teatru al „Tineretului” și chiar în... operetă.

● *Puțini* sînt cei care știu că rubicundul *Ovid Teodorescu*, apreciat comic, cîntăreț

și... dansator al teatrelui de revistă, este fiul uneia din „stelele” de odinioară ale „Cărbușului” și ale „Alhambrei”, *Silly Vasiliu...*

● *Pe la mijlocul* veacului trecut — în anul 1853 — se naștea într-o comună de lîngă Aiud un fiu de țăran, *Aron Boba*, ce și-a zis mai tîrziu *Bobescu*. De copil, *Aron* își delecta consătenii, cîntînd și declamînd la șezători, vîdînd reale însușiri, pe care avea să și le împlinească și să le dezvolte cu strălucire. S-a căsătorit cu *Adolfina Alexandrescu*, sora unui vestit actor ieșean *Alexandrescu-Pechea*, de asemenea o înzestrată cîntăreață și actriță. Prin 1878, *Aron Boba-Bobescu* a întemeiat o companie de operetă, care și-a cîștigat o mare faimă, mai cu seamă prin turneele întreprinse în toate ținuturile locuite de români.

Familia Aron Bobescu a fost dăruită cu cinci copii — patru băieți: *Emil*, *Aurel*, *Jean* și *Constantin*, și o fată, *Eleonora*. Moștenind pe lîngă alese virtuți artistice și o adîncă pasiune pentru studiu, copiii lui *Aron Bobescu* au reușit să se afirme printre cele mai marcante figuri ale artei muzicale și teatrale românești.

Emil Bobescu a fost director de scenă al Teatrelor Naționale din Iași și Craiova, *Aurel Bobescu* s-a impus ca dirijor, compozitor și profesor de muzică, *Eleonora Bobescu* a făcut o merituoasă carieră de actriță, în timp ce *Jean Bobescu*, prețuit dirijor al Operei Române din București, a împlinit și o notabilă carieră didactică la Conservatorul din Cluj și la cel bucureștean. Cît privește pe *Constantin Bobescu*, dirijor al Orchestrei simfonice a Radiodifuziunii române, pe care o conduce de mai bine de treizeci și cinci de ani, este și violonist-interpret, compozitor de piese simfonice și autor al operelor *Trandafirii roșii* (pe libretul lui *Zaharia Bărsan*), *Gaițele* (pe libretul lui *Alexandru Kirițescu*).

Dintre copiii... copiilor lui *Aron Bobescu* — aproape toți, fără excepție, muzicieni, interpreți sau cadre didactice —, cel care avea să dea familiei *Bobescu* aura unei prestigioase reputații internaționale este *Lola Bobescu* (fiica lui *Aurel Bobescu*), pe care am avut, recent, prilejul s-o aplaudăm ca dirigoare și solistă a formației „Eugen Ysaye” din Bruxelles.

„Dinastii”? Poate e mult spus. Și poate prea puțin. „Familiiile” la care ne-am oprit — și lista lor nu este epuizată — vorbesc, dincolo de latura pur genealogică, mai ales despre strînsa continuitate a artei noastre, despre comuniunea generațiilor întru năzuință și credință artistică.

S. Massler